

ПРИЛОЗИ

Проф. др Јоанис Пајадрианос (Солун)

ГРЧКИ УСТАНАК 1821. ГОДИНЕ И ЦРНОГОРЦИ

У историји балканских народа деветнаести век заузима централно место. То је доба када су народи Балканског полуострва својим национално-ослободилачким борбама покренули читаву Европу. Посебно се то осетило за време Грчког устанка (1821-1830), којим је, после напорних и дугих борби, Грчка коначно ослобођена.

Огроман значај устанка за национално ослобођење Грка не огледа се само у томе што је грчки народ током многих година водио жестоке борбе против војно и економски надмоћнијег непријатеља. Његов значај у европској историји састоји се и у томе што је устанички барјак подигнут онда када је у Европи владала реакција, коју је изражавала и подржавала Света алијанса уједињених монархија. Грчки устанак представља први снажнији ударац систему који је ван закона ставио сваку револуционарну мисао и сваки корак учињен у томе правцу. Стога је Грчки устанак врло брзо постао центар који је привлачио све напредне снаге стварајући прве пукотине у Алијанси реакционарних влада.¹

Усвајајући идеје велике Француске револуције, вође грчког националноослободилачког покрета учинили су балканским народима исто-

¹ Н. Тодоров, Балканска димензија Устанка из 1821. године, Атина 1982, стр. 65, (на грчком).

ријску услугу, и то не само зато што су те идеје пренели на Балканско полуострво, него и зато што су их прилагодили одређеним специфичностима балканског простора. Они су створили револуционарну организацију чија су начела и методи читавих сто година утицали на сва постојећа револуционарна стремљења балканских народа.²

Цео цивилизовани свет је искрено и срдечно дочекао устанак Грка. Добровољци са свих страна упутили су се у Грчку да се боре за слободу грчке земље, колевку европске културе. У помоћ су притекли и суседни, балкански народи. У грчкој револуцији живо учешће узели су и многи Црногорци, Срби, Бугари, Цинцари, Арбанаси, чак и православни Босанци. Али, док о добровољцима из Европе и Америке постоји богата библиографија, о добровољцима са Балкана који су учествовали у борбама за ослобођење Грчке неупоредиво мање је писано.³ Разлика у друштвеним системима и подозрење које је владао међу балканским народима после Другог светског рата, били су главни разлози што ова истраживања нису обухватила цео Балкан. Но, последњих година полако излазе на светлост дана драгоцени архивски извори, који са више страна обасјавају интербалканску сарадњу. Управо један вид такве сарадње покушаћемо да приближимо овом студијом посвећеном грчко-црногорским односима у време великог Грчког устанка 1821. године.

* * *

Нема никакве сумње у то да су идеје Француске револуције знатно допринеле националном буђењу балканских народа. Идеје Француске револуције дошле су до пуног изражаја у програму Риге из Велестина* (1757-1798) који се служио основним начелима француског револуционарног устава из 1793. године, али који је та начела прилагодио приликама што су тада владале на Балканском полуострву. "Гласник слободе", како је Ригу назвао српски песник Војислав Илић, подигао је на Балкану уставнички барјак имајући на уму стварање федерације, државе која би обухватила све народе на Балканском полуострву и у којој више не би било ме-

² Исто, стр. 66.

³ Е. Протосалтис, Срби и Црногорци филхелени у време Устанка 1821. године, у I Грчко-српски симпозијум. Акта Солун 1979, стр. 65 (на грчком).

* Рига из Велестина није само у српској историографији и уопште у јавности познат као Рига од Фере (или из Фере), већ су га тако често називали и Грци, и то према античком имену за његово родно место. Но, он самог себе никада није тако звао, већ је, потписујући се, уз своје име додавао *cognomina* "Velestinlis" (= "из Велестина", "Велестињанин", "Велестинлија") и "Thettalos" (= Тесалијац").

ста за "тиранску самовољу". Међу народима које је позивао да се дигну против турског освајача, Рига наводи поименце и Црногорце називајући их *џиџровима*.⁴

Припреме за грчку револуцију добијају прве обресе у јесен 1814. године. Тада су тројица грчких родољуба у Одеси основали револуционарну организацију која ће касније постати позната под именом *Хетерија* (Φιλικη 'Εταιρεία). Под утицајем Риге из Велестина, прваци те организације, познати под именом *Филици* (Φιλικοί), планирали су дизање свебалканског устанка. Својим револуционарним плановима обухватили су и црногорске горштаке који су као ратници били надалеко познати. Тако је тзв. "Генералним планом" Филика, сачињеним 1820. године, било предвиђено да Георгије Левендис, искусни члан организације, оде у Црну Гору под псеудонимом А. Лисип како би убедио тамошње житеље да се прикључе грчкој борби и на задат знак нападну Скадар, што би Грцима било од огромне користи. Природно је, наглашено је у поменутом плану, да би житељи Скадра, као искусни ратници, покушали да створе озбиљне проблеме грчким устаницима у Епиру. Но, ако би изненада, са своје јужне стране, угледали Црногорце, не би се усудили да нападну ни на грчке ни на српске земље будући да би се и сами нашли у опасности. По тој логици, они би или победили, ако би били потпомогнути споља, или би се примирили купујући мир уговорима којима би се обавезали да ни на који начин неће притећи у помоћ Високој Порти. Но, "Црногорцима" је, закључује се у одговарајућем члану Генералног плана Филика, "потребна новчана помоћ, коју ми Грци треба да им дамо".⁵

Али, Георгије Левендис није отишао у Црну Гору. Међутим, добровољци из Црне Горе, заједно са онима из Србије, пожурили су у помоћ вођи Хетерије, Александру Ипсиландију, у часу када је развио устаничку заставу у Подунавским кнежевинама (21.2.1821). Треба овде напоменути да су српски преводи револуционарних прогласа које је издао Ипсиланди до 1936. године били сачувани у архиву на Цетињу, како то наводи чувени професор историје Михајло Ласкарис.⁶

Покрет Александра Ипсиландија у румунским принципатима био је угушен, али су се Грци поново побунили (25.3.1821). Овога пута у самој Грчкој. Од самог почетка своје борбе грчки устаници су се сучавали са

⁴ Л. Вранусис, Рига из Велестина (1757-1798), 2. изд., Атина 1963, стр. 169 (на грчком).

⁵ И. Филимон, Историјски оглед о грчком устанку, том I, Атина 1859, стр. 48, (на грчком). Упореди и М. Ласкарис, Грци и Срби у време ослободилачких ратова, Атина 1936, стр. 86-87 (на грчком).

⁶ В. Ласкарис, нав. дело, стр. 87, напомена 2-3, где се налази и релевантна библиографија.

озбиљним проблемима, пре свега због бројности непријатељских одреда. Зато је привремена грчка влада одлучила да у две братске земље, Црну Гору и Србију, пошаље специјалне емисаре ради стварања грчко-црногорског и грчко-српског војног савеза, као и ради разраде заједничког плана по којем би се деловало против Турака. Тако је јула 1823. године, у предвечерје напада скадарског паше на побуњену Грчку, грчка влада ослучила да црногорском владици Петру I Петровићу Његошу пошаље специјалног емисара, Анастасија Папудзалофа, сина Христофоровог. Та мисије имала је за циљ подизање устанка у Црној Гори, који би одвратио пажњу скадарском паши, у тренутку када се, нападајући на јужну Грчку, нађе далеко од свог седишта.⁷

И заиста, почетком октобра 1823. године, пошто је од грчке владе примио писма која су требало да убеди црногорског владика да се дигне на Скадар, Анастасије Папудзалоф је отпутовао из Триполија у један други град на Пелопонезу, у Каламату. Наставивши путовање, он је после два месеца стигао у Трст, а отуда се упутио у Анкону и Пизу где се сусрео са грчким угарско-влашким митрополитом Игњатијем и другим личностима важним за борбу која је и тамо вођена и са којима је разговарао о својој мисији. После тог сусрета, он 12.12.1823. године, пише из Ливорна Александру Маврокордату, генералном секретару привремене владе, о оном што је до тада урадио, о свом сусрету са митрополитом Игњатијем и о томе како је овај топло подржао његову мисију, као и његов предлог да ускоро отпутује за Котор. Но, изгледа да је из Ливорна поново отишао у Трст, где је сазнао за персоналне промене у привременој влади и за повлачење председника Петробеја Мавромихалија и потпредседника Теодора Колокотронија из владе. То га је навело да пише новој влади и затражи нова писмена упутства. Не примивши никаквог одговора, запутио се у Москву да се тамо сретне са својим братом, а из Москве је отишао у "Брод у Галицији", да би се годину дана касније нашао на Ријеци (Фиуме) и, најзад, у Котору. Из Котора је обавестио црногорског владика о свом доласку и мисији, а владика је за сусрет са Грком одредио једну поверљиву личност, Ивана Поповића, који је у том смислу располагао званичним пуномоћјем. Током сусрета су размењена мишљења о циљевима Папудзалофљеве мисије, као и о предлозима грчке владе. Поповић се правдао да ме може да уручи владичина писма за грчку владу зато што се сусрет одиграва на аустријској територији. Још је затражио да Папудзалоф, другом приликом, и пазећи да то суседи не примете, дође до самог црногорског владике, и да при том понесе собом званично пуномоћје грчке владе. На крају, Поповић је изразио спремност да у одговарајућем

⁷ В. Протопсалтис, нав. дело, стр. 73.

тренутку, а пошто добије помоћ у наоружању, подигне Црну Гору на устанак и да под владичиним вођством покрене и Србе из Србије и суседне Скадрене.⁸

После тог сусрета Анастасије Папудзалоф се вратио на Закинт одакле је писао Александру Маврокордату, наводећи у писму шта је све урадио. Али, никакав одговор на то своје писмо није примио. Зато се новим писмом обраћа грчкој скупштини и тражи од ње да му упути новчану помоћ и налог како би могао да настави званичне преговоре са Црногорцима. Али такав налог није добио и то зато што је Маврокордат, у међувремену детаљно обавештен о свему, одговорно устврдио пред Генералним секретаријатом грчке владе да се Папудзалоф није довољно потрудио да оствари циљеве мисије у коју је послат и да није ступио у директан контакт са црногорским владиком, како му је било наложено.⁹ Тако је мисија Анастасија Папудзалофа у суштини остала без успеха и није дала позитивне резултате.

Почетком 1824. године, грчка влада шаље и другог емисара у Црну Гору и Србију. Ради се о Панајоту Порфиру који се, у документима који су сачувани, из разлога безбедности назива Јоан Анастасију.¹⁰ Порфирова мисија, која је трајала до јануара месеца следеће године (1825) успоставила је контакт између грчке владе, с једне, и црногорских и српских вођа, с друге стране, и тиме поставила чвршће основе за расправу о плановима за непосредну будућност.¹¹

Видећи спремност са којом су вођства Црне Горе и Србије дочекала предлоге о заједничким акцијама и војном савезу, грчка влада је 23.3.1825. године одлучила да настави контакте са њима и предложи конкретније планове. И овог пута мисија је поверена Панајоту Порфиру (Јоан Атанасиу), коме је грчка влада написмено дала предлоге за црногорског владика Петра I Петровић Његоша и за српског кнеза Милоша Обреновића, али и писма за црногорске политичаре и војне старешине који

⁸ Сп. Лукатос, Односи Грка са Србима и Црногорцима у време грчког устанка (1821-1826), Солун 1970, стр. 24 (на грчком).

⁹ В. Општи државни архив, фасц. Извршног тела, број 76, где се налази писмо Александра Маврокордата упућено Генералном секретаријату грчке владе са датумом 23. марта 1825. године.

¹⁰ Чини се да се грчка влада одлучила да у Црну Гору и Србију пошаље Панајота Порфира зато што је тај емисар имао бројна познанства међу владајућим круговима балканских народа. В. Лукатос, нав. дело, стр. 28-29.

¹¹ О детаљима његове мисије В. Лукатос, нав. дело, стр. 30 и даље.

се наводе под збирним псеудонимом "Анастасије Полихрон и Компанија".¹²

Пошто је преузео писма и суму од 1000 гроша за трошкове пута, Порфир је почетком јуна 1825. године напустио Нафплион, седиште грчке владе, и почетком јула исте године стигао на Закинт, прву станицу своје мисије. Ту је са члановима локалног устаничког вођства разменио мишљења да би, после месец дана задржавања, кренуо за Крф, град на истоименом острву, у који је стигао 15. августа 1825. Али, у Крфу се Панајот Порфир сукобио с новчаним проблемима који су претили да угрозе његово даље путовање. На срећу, митрополит Метре и Атире, Мелетије,¹³ који је у то време боравио на Крфу, прискочио му је у помоћ позамашном сумом новца, тако да је Порфир несметено могао да настави мисију.

Са Крфа је грчки емисар отпутовао крајем септембра 1825. године. Јануара следеће (1826) године стигао је у српску престоницу Крагујевац, где се срео са српским кнезом Милошем Обреновићем, који се из безбедносних разлога у документима назива *Захарије Властју*.¹⁴ Уручио му је писма грчке владе и усмено изложио њене планове и предлоге. Средином фебруара 1826. године, Порфир из Крагујевца креће за Црну Гору, добивши претходно од српског кнеза писма за грчку владу, међу којима је и једно веома опширно, датирано 3. фебруара 1826. године.

Грчки емисар је стигао на Цетиње 4. марта исте године. Одмах по доласку је предао писмо грчке владе за владу Црне Горе и ступио у непосредан контакт са политичким и војним круговима. Позвао их је на састанак на којем је указао на неопходност устанка против Турака, изложио планове и предлоге своје владе и заклео учеснике скупа да преговоре држе у најстрожој тајности. Изгледа да је Панајот Порфир на Цетињу остао више од месец дана. Пошто је од Ивана Поповића, који је сматран једном од најважнијих личности Црне Горе, добио писмо за владу

¹² Да се под псеудонимом "Анастасије Полихрон и Компанија" крију водеће личности Црне Горе показао је М. Ласкарис још 1936. године. В. Ласкарис, нав. дело, стр. 90.

¹³ Ради се о ватреном патриоти који је на више начина помогао грчку борбу. На митрополитски трон ступио је 1815. године наслеђујући митрополита Ефронија. Положај митрополита Метре и Атире (Μετροπλι και Αθιρωσ) задржао је до 4. јуна 1822. године, када је поднео оставку и отишао у родни град Крф. Управо у том граду Мелетије 1825. године новчано помаже грчког емисара Панајота Порфира како би овај могао да настави путовање за Црну Гору и Србију. (В. часопис "Тракика", том 6 (1935), стр. 94 и том 14 (1940), стр. 141-143).

¹⁴ До 1970. године истраживачи су веровали да име Захарије Власту представља псеудоним црногорског владике Петра I Петровића Његоша. Али те године историчар Сп. Лукатос је уверљиво показао, позивајући се на већи број неиздатих извора, да се име Захарије Власту користи искључиво за кнеза Милоша Обреновића. В. Лукатос, нав. дело, стр. 31 и даље.

Грчке, сматрао је да је његова мисија окончана. На пут за Нафплијон, где је био центар грчког устанка, кренуо је вероватно средином априла 1826. године. Стигавши у Грчку негде почетком јула исте године, уручио је влади Грчке писма кнеза Милоша Обреновића, као и писма угледних људи Црне Горе. Тиме је и коначно завршена његова друга и последња мисија у Црној Гори и Србији.¹⁵

Међутим, пре него што су стигла до грчке владе писма из Србије и Црне Горе, она је црногорском вођству упутила нови предлог. Ту више није било речи о устанку Црногораца, јер се сматрало да он можда више није изводљив, већ о слању три стотине бораца у ратом захваћену Грчку. Као што се може закључити из одговора владике Петра I, који се ниже наводи, нови генерални секретар грчке владе, Александар Маврокордат, обратио се 2. октобра 1825. год. тим поводом црногорском владици. Али, како Маврокордатов предлог није био образложен онако исцрпно као предлог који је претходно пренео Порфир, његово обраћање није уродило никаквим плодом. У сачуваном одговору од 28. априла 1826. године,¹⁶ владика Петар I изражава жаљење што не може да изађе у сусрет жељама грчке владе и наводи разлоге за свој негативан одговор. А они су следећи:

1) Црногорци су у потпуности самостални. То је разлог што нико не може да их обавезе да се боре за неку страну силу, и то још далеко од своје земље.

2) Црногорци се у већини случајева жене млади и рано стичу породичне обавезе. То је разлог што у целој земљи није могуће пронаћи триста младих људи који би били спремни да оду у побуњену Грчку.

3) Код Црногораца није обичај да одлазе ван граница своје земље. Али, кад би и желели да предузму нешто у том смислу, то не би било изводљиво. То стога што се они налазе у перманентном рату са Турском те би свако евентуално пребацивање у иностранство слабило унутрашњи фронт отпора у домовини.

"Неоспорно је", пише на крају свога писма црногорски владика, "да ће судбина грчког народа одредити судбину свих једноверних народа који стењу под тиранијом Турчина. Ја, са своје стране, овако стар и болестан, не могу ништа друго до да се са сузама у очима молим Светом Тројству славног Бога да благосиља и ослободи грчки народ!"

¹⁵ В. Лукатос, нав. дело, стр. 53-55.

¹⁶ Сачуван је грчки превод који је Ј. Влахојанис објавио у новинама "Полиџија" (Политеиа) 25. марта 1921. године.

* * *

Ако званична Црна Гора, из озбиљних разлога, није била у могућности да склопи грчко-црногорски војни савез, било је обичних људи који су пошли да се боре на страни једноверних им Грка. Према сачуваним историјским изворима, приличан број Црногораца, који су и сами вековима делили са Грцима судбину под турским јармом, узео је живо учешће у Грчком устанку сматрајући га заједничком ствари. Њихово учешће може се објаснити неколиким разлозима. Једни су сматрали да ће грчка борба донети слободу и њиховој домовини; други да је куцнуо одлучујући час за коначан окршај са вековним непријатељем "за веру и отечество". Неки су, пак, учествовали у Грчком устанку следећи свој немирни дух, а било је, на крају, и оних који су у Грчки устанак отишли под стицајем најразличитијих околности.¹⁷

Нажалост, недостатак простора нам овде не дозвољава да наведемо све црногорске добровољце који су се прикључили устаничкој борби једноверних им Грка. Зато ћемо у овом раду поменути само неке од њих.

1) **Васо Црногорац** (1797-1847), из Петропавлића, познати генерал у време Грчког устанка. Учествовао је у многим походима на грчкој територији, а са чувеним устаничким војсковођом Хаџи-Михајлом Далијануом у поход на Либан 1826. године.¹⁸ Све што је учинио у време грчке ослободилачке борбе било је драгоцено. По завршетку Устанка остао је у Грчкој и потпуно се погрчио. Примљен је у грчку војску у чину пуковника. У првој години владавине краља Отона поверено му је да гони пљачкаше.¹⁹

2) **Ђани Словен Црногорац**, устанички војсковођа. О томе где је све војевао и о храбрости коју је показао овај црногорски добровољац сазнајемо из једног извештаја који је 21. јула 1849. године поднео грчкој влади тражећи новчану помоћ и дотацију.²⁰

3) **Ђани Монџенеџрин**. Истакао се при опсади градова, посебно приликом опсаде и пада Триполице (23.9.1821), важног стратешког упоришта на Пелопонезу. Димитрије Ипсиланди, душа Грчког устанка,

¹⁷ Тодоров, нав. дело, стр. 67.

¹⁸ Е. Протопсалтис, Самовољни поход Грка у Либан, у часопису "Атина" бр. 58 (1954), стр. 243-277 (на грчком).

¹⁹ Види писмо, у монографији: Ат. Хрисологис, Васо Црногорац, под бројем 2 на крају чланка. Бројне податке о животу и делу Васо Црногорца, Атина (на грчком).

²⁰ Записници сената, заседање од 24. септембра 1849, стр. 381.

хвали искреност и отвореност с којом је овај борац из Црне Горе изражавао своје мишљење.²¹

4) **Гриџорије Буровић**, устанички војсковођа. Учествовао у Грчком устанку са изабраном групом војника која му је била потчињена. У поднеску који је 1. новембра 1828. године упутио првом председнику грчке владе, Јоанију Каподистрији, излаже своје устаничке заслуге и тражи одговарајући посао. Уз ту молбу прилаже и потврду коју је добио од Александра Маврокордата, генералног секретара грчке владе, где се посебно наглашава осећање дужности с којим је овај црногорски добровољац прилазио сваком послу.²²

5) **Де Винц** (De Winz). Црногорски генерал који се раније борио под заставом Наполеона Великог. Боравећи у Лондону, он је у сарадњи са неким енглеским круговима и избеглицама са Кипра успео да оформи јединицу која је бројала две хиљаде добровољаца или плаћеника из Европе, и да са њом оде у Грчку и на Кипар да се бори против Турака (1823-24). Том приликом је покушао да распише грчки или кипарски зајам у Лондону, али је дошао у сукоб са грчким устаничким комитетом који је имао седиште у енглеској престоници.²³ Августа 1824. године послао је у Грчку свога сина да тражи дозволу за зајам од грчке владе, али тај је подухват остао без резултата.²⁴ Де Винц је, такође, преко енглеског пуковника Delawaysa, 12. септембра 1823. упутио план ратних операција за ослобођење Грчке који је сам осмислио. Из свих дописа које је овај црногорски генерал слао грчком влади избија снажно филхеленско осећање.²⁵

* * *

Прилажемо овде три, по нашем мишљењу, најзначајнија документа која смо користили при састављању овог рада.

²¹ Општи државни архив, Збирка Влахојани, Извршно тело, 27. април 1823. године.

²² В. писмо под бројем 3 на крају нашег чланка, као и Општи државни архив, Генерални секретаријат, фасц. 148, бр. 7 и 8.

²³ Е. Протопсалтис, Кипар у Устанку из 1821. године, Атина 1971 (на грчком).

²⁴ Историјски архив Александра Маврокордата, Издање Е. Протопсалтис-а, том 3, Атина 1968, стр. 925.

²⁵ Исто, том 3, стр. 394-396.

1.

Писмо Димитрија Христида, привременог генералног секретара грчке владе, црногорском владици. Нафплијон 2. маја 1825.

Генерални секретар

Његовом преосвештенству (владици)

Доносилац овог писма господин Јоан Анастасију специјално је послат од стране наше владе Вашем преосвештенству са налогом да са Вама разговара о суштинском и значајном питању које се тиче општег добра моје домовине, али које је и питање Ваших интереса. Сматрам да је сувишно да Вам овим својим писмом излажем она гледишта која ће доносилац овог писма изложити детаљно у разговору који ће водити са Вама. Ја не сумњам да ћете Ви, пошто пажљиво и с поверењем саслушате његове речи и обавестите се о жељама моје владе, без оклевања предузети кораке у вези с овим питањем, и то на начин који ће Вам бити предочен.

У претходном периоду је моја влада слала Вашем преосвештенству специјалног емисара истим поводом. Нажалост, он је на свом путовању до Вас наишао на непремостиве препреке, тако да је његова мисија остала неизвршена. Од тада је моја влада само чекала да се укаже погодна прилика да Вам изрази своја осећања. И ево, та се прилика указала да погоднија није могла бити. Питање не трпи ни најмање одлагање, а жеља је, уз Божју помоћ, сасвим извесна.

О истом питању споразумели су се и спремни су да све предузму господа Захарије Власту и "Атанасије Полихрон и компанија". Но, све ће Вам то исцрпно објаснити доносилац овог мог писма. Све што сам Вам горе написао јесте резултат писмених упутстава које ми је дала моја влада, а ја жељно очекујем Ваш одговор на ово моје писмо.

Нафплијон, 2. маја 1825. године
секретар

Привремени генерални

Д. Христид²⁶

²⁶ Општи државни архив, фасц. Извршног тела, број 85.

2.

Министарство рата грчке владе хвали Васу Црногорца поводом његове нове победе коју је са својим слободољубивим борцима однео над непријатељем 17. октобра 1825. године.

Нафплијон, 24. октобра 1825.

Племенитом генералу господину Васу Црногорцу,

Примили смо Ваше писмо од 17. о. м. и са великим задовољством прочитали оно што садржи, тј. о новој победи коју си извојевао против непријатеља заједно са храбрим и слободољубивим борцима под твојом командом. Садржај Вашег писма већ је стављен на увид поштованој влади.

Наше министарство (тј. Министарство рата) високо цени ревност и Вашу готовост, као и дисциплинованост с којом се односите према законима и цењеној Влади. Будите, дакле, храбри и у будућности и остварите и друге подвиге против непријатеља заслужујући славу. Таква дела која се остварују у пуној сагласности са друговима по оружју, као и уз слогу и братску љубав, доносе више користи Отаџбини, а онима који их предузимају, више поштовања. А Отаџбина ће, пуна разумевања, када за то дође прави час, наградити свакога према његовим заслугама.

Нафплијон, 24. октобра 1825. године

Министарство рата грчке Владе²⁷

3.

Григорије Ђуровић 1. новембра 1828. године, пише са Пороса грчком председнику владе Јоану Каподистрији. Црногорски борац излаже своје многобројне заслуге за Грчку и тражи одговарајуће намештење.

²⁷ Општи државни архив, фасц. Министарства рата, бр. 147.

Порос, 1. новембра 1828. године

Његовом превасходству председнику владе.

Сви Грци који су радили за Отаџбину, сви су они, дакле, жељно очекивали час када ће вољена нам Отаџбина прихватити дуго очекиваног председника владе који ће знати да награди сваког патриоту у складу са његовим напорима и ратним заслугама. Његово превасходство је упознато са писмима којима се моја личност препоручује и свакако већ има оформљено мишљење о напорима које сам и ја поднео за најдражу нам Отаџбину, као и о жаркој жељи да на челу грчке владе видим Грка. Нашао сам се, рекох, од самог почетка на грудобрану Свете борбе, ратовао сам за Отаџбину без поговора и многу тога поднео док није куцнуо онај светли час и док није успостављена законитост.

Дужност ми је била да Вам се обратим овим препорукама о мојој личности како би Ваша влада и на мене гледала као на своје чедо, на мене који сам, све док Ваше превасходство није преузело на себе руковођење земљом, остао у сваком погледу без икакве помоћи. Обратио сам Вам се не тражећи ништа друго до да ме опет укључите у службу отаџбине дајући ми одговарајуће место како бих могао да обезбедим приходе за живот.

Ваше превасходство!

Ви сте довољно обавештени о мојим заслугама према Отаџбини, као и о мојој великој љубави за слободу. Стога Вас молим да ми помогнете постављајући ме у неку службу где ћете се и сами уверити у мој часни карактер. У уверењу да ће Ваша влада задовољити мој праведни захтев, ја Вам захваљујем и остајем с поштовањем.

Порос, 1. новембра 1828. године

Покорни грађанин
Григорије Ђуровић
Црногорац²⁸

²⁸ Општи државни архив, Генерални секретаријат, фасц. 148, бр. 9.

Prof. dr Joanis Papadrianos (La Grèce)

L'INSURRECTION GRECQUE DE 1821 ET LES MONTÉNÉGRINS

Résumé

L'insurrection grecque de 1821 est l'un de série des mouvements de libération qui ont envahi les Balkans au commencement du XIX ème siècle. Sachant que le pouvoir otoman est toujours fort et que la lutte de libération des Monténégrins est affirmée en dehors des Balkans - les organisateurs de l'insurrection avaient l'intention, sans doute, d'introduire le Monténégro à cette action de libération du peuple grec. C'est dans ce but-là que les emissaires greca séjournaient au Monténégro où ils étaient reçus par les hauts représentants des autorités monténégrines à Cetinje. Ce travail est écrit exclusivement à la base des matériaux des archives et de la littérature d'origine grecque.